ISSN 1407 - 0170

KOPSOLĪ

LATVIJAS NEDZIRDĪGO SAVIENĪBAS IZDEVUMS

2009. gada jūnijs, Nr. 6 (978) www.lns.lv IZNĀK NO 1954. GADA

Foto: Ilze Kopmane

2.lpp. **LNS valdē neoficiālā vizītē bija ieradies Krievijas Nedzirdīgo biedrības priekšsēdētājs V. RUHLEDEVS**

Foto: Monta Bluķe

Jauniešu grupa no LNJO apmeklēja Saeimu. Bija interesanti, viņi atzīst. Tuvāk - nākamreiz! →

Foto: No Ulda Ozola personīgā arhīva

← **Ziņas par nedzirdīgo islandiešu dzīvi atsūtījis ULDIS OZOLS** (attēlā vidū). **Lasiet "KS" un par to uzzināsiet turpmāk!**

Foto: Valdis Krauklis

Visās biedrībās notikušas konferences, darba izvērtēšana un jaunas vadības vēlēšanas, izvirzīti kandidāti LNS Domei, arī prezidenta postenim. Par to "KS" jūlija 7. nr.

Valmierieši glabā un kopj tradīcijas. "KS" 7. nr. Iveta mums raksta par vienu no tām - pārgājienu gar jūru un uz Minhauzena muzeju. Varbūt arī jums gribēsies būt šajās vietās Ainažu pusē. Lasiet "KS"!

Foto: Edvīns Lankovskis

ŠAJĀ NUMURĀ

2. **Dome pašreizējā sastāvā** sanāk kopā pēdējo reizi un apstiprina ziņojumu LNS 17. kongresam, kas notiks šī gada 21. – 22. augustā, Rīgā.
Turpat arī citas ziņas – **kā dzīvo nedzirdīgie Krievzemē, tulkiem finišs augstskolā** u.c.

3. Ziņas vēstī par nedzirdīgo dzīvi un notikumiem ārzemēs.
Interesants fakts – nedzirdīgo pārstāvji ir ievēlēti Eiropas un savas valsts parlamentos.

4.5. **Latvijā demonstrē čehu** nedzirdīgo radošās grupas uzņemto filmu.

6. **Veiksmīgi risinās notikumi** arī projektā „XXI gadsimts. Nedzirdība. Izaicinājumi un risinājumi".

7. **Arī krīzes laikā dzīve neapstājas, ceļojumi notiek,** un acīm paveras skaistas svešu zemju ainas.

8. Atcerei un cieņas apliecinājumam vēl viena ievērojama nedzirdīgo kopienas pārstāve – **simtgadniece Līvija Svīķere – Bauere.**

Un, protams, mīļi sveicieni jubilāriem!

Galvenā redaktore: ILZE KOPMANE
Datormakets: IRĪNA KRISTOFOROVA

Lai līgojam, lai svinam
Mēs Jāņu vakarā –
Pēc Jāņiem skaidri zinām:
Būs grūti šā vai tā.

Par līgošanu skat., 5. lpp.

LNS DOMES SĒDĒ

28.maijā notika pēdējā šī sastāva Domes sēde, jo jau 22.augustā sanāks LNS 17. kongress, kurā tiks ievēlēts ne tikai LNS prezidents, bet arī jauns Domes sastāvs.

Atskaites ziņojums kongresam

Dome apsprieda un sagatavoja pārskatu kongresam par LNS darbības programmas izpildi laika periodā no 2005. līdz 2009. gadam. LNS darbība 4 gados apkopota 97 lpp. garā ziņojumā. Ziņojums mēnesi pirms kongresa norises tiks izsūtīts visiem kongresa delegātiem.

Domnieki nolēma veikt vairākus precizējumus statistikā, Domes sastāva analīzē u.c., pievienot paskaidrojumu par lietotiem saīsinājumiem pārskata tekstā un noslēgumā vienbalsīgi apstiprināja sagatavoto pārskatu.

Par Smiltenes mājām

Šoreiz par māju Gaujas ielā 26, kurā dzīvo 3 ģimenes. Dome jau agrāk nolēmusi to pārdot, bet interesentu nav. Vai pagarināt līgumu ar īrniekiem? Dome lēma pagarināt līgumu, tajā paredzot termiņu – *"līdz pārdošanas brīdim"*.

Šādā veidā arī tika formulēts papildinājums iepriekšējam Domes lēmumam. ▲

Sagatavoja I. Kopmane

ATBILDE LNS PREZIDENTAM

Atbildot uz jūsu šā gada 5. maija vēstuli par medijos izskanējušo informāciju *(skat. KS, nr.5)* **ar patiesu nožēlu jāsecina, ka sniegtajā informācijā ir aizskarta cilvēku ar dzirdes problēmām cieņa.**

Lai šādi gadījumi turpmāk neatkārtotos, Iekšlietu ministrijā veiktas pārrunas ar darbiniekiem par masu medijiem sniegto informāciju un norādīts stingri ievērot ētikas normas, lai netiktu pārkāptas personas cilvēktiesības.

Iekšlietu ministrijas vārdā atvainojamies Latvijas Nedzirdīgo savienības biedriem par sagādāto aizvainojumu. ▲

Valsts nodaļas policijas vadītāja S. Virse

TULKI GAIDA IZLAIDUMU

Tulku grupa, kas mācījās Sociālās integrācijas valsts aģentūras Koledžā surdotulkošanas specialitātē, pēc 2,5 gadu studijām sekmīgi beigusi mācības, aizstāvot kvalifikācijas darbus ar teicamu un labu novērtējumu.

Studijas uzsāka 16 interesenti, taču laika, spēka un vēlēšanās pietrūka pusei no viņiem. Līdz finišam – 1. līmeņa augstākās profesionālās izglītības diplomam surdotulkošanas specialitātē nonākušas: **Ārija Medne, Inese Geduša, Līga Lāce, Žanete Škapare, Dace Piterniece, Ina Rutkovska, Ritma Egle, Lilita Zukule.** Studentu kvalifikācijas darbi ietvēra sociāla rakstura tēmas, saistītas ar izvēlēto specialitāti – zīmju valodu un tās pakalpojumu sniegšanu nedzirdīgajiem, analizējot mūsdienu situāciju, nedzirdīgo vajadzības un reālās iespējas to apmierināšanai optimālā apmērā.

Ārija Medne: *„Savā darbā pētīju zīmju valodas attīstības un pielietojuma vēsturi dažādos Latvijas vēstures posmos. Laiks pagājis tik ātri! Studiju gadus būs patīkami atcerēties. Mūsu grupiņa, tie, kas izturēja līdz galam, turējās cieši kopā. Cits citu balstījām, uzmund-rinājām, izpalīdzējāmies, lai no-nāktu pie mērķa – pabeigt koledžu."*

Izlaidums būs 10. jūlijā. ▲

VIESIS NO KRIEVIJAS

LNS mītnē iepazīšanās vizītē bija ieradies Krievijas Nedzirdīgo biedrības prezidents Ruhledeva kungs.

Vairāku atbildīgo LNS darbinieku klātbūtnē LNS un KNB prezidenti apmainījās pieredzē nedzirdīgo sociālās rehabilitācijas un citos jautājumos.

Krievijas mērogi ir nesalīdzināmi lielāki par Latviju, bet ir arī daudz kas kopīgs – globālā krīze skar visus vienlīdz: bezdarbs, finansu grūtības, nekustamo īpašumu apsaimniekošanas un tulku deficīta problēmas utt.

Secinājums tomēr – atšķirība ir būtiska. LNS darbs lielā mērā balstās uz Eiropas Savienības līdzfinansējumu dažādu projektu realizācijā, bet Krievijā darbības uzturēšanai vairāk tiek prasītas un arī saņemtas subsīdijas no savas valdības. Reizēm visai veiksmīgi, piemēram, uz pasaules olimpiādi Taivānā dosies pilnībā valsts finansēta 320 dalībnieku delegācija (salīdzinājumam. – no ASV 400).

Kopā ar citām invalīdu organizācijām biedrība panākusi, ka zeme, uz kuras atrodas daudzas biedrības ēkas, atdota tai īpašumā bez maksas. Panākts arī, lai tautas skaitīšanas anketās atsevišķi tiktu uzskaitīti dzirdes invalīdi.

Maskavas metro nedzirdīgie var izmantot bez maksas, bet guberņās – katrā atsevišķi noteikumi vietējā transporta maksas atlaidēm.

Taču! Krievija vēl tikai cīnās par zīmju valodas oficiālo atzīšanu. Nedzirdīgajiem vairs nepiešķir invaliditātes grupu, bet nosaka darbspēju zuduma pakāpi. Ja strādā, pabalstu (pensiju) nesaņem (izņemot tos, kam tā bija agrāk).

Tāpat kā pie mums, nedzirdīgie brauc strādāt uz ārzemēm; vairākums neatzīst kohleāro implantāciju. Maskavā vēl darbojas Mīmikas un žestu teātris, cilvēki tomēr iesaistās pašdarbībā, sporto un – cer uz labāku nākotni.

KNB prezidents tikšanās noslēgumā atzina: *„Grūtības ir lielas visiem, bet es ticu – tās ir pārejošas. Vēsture apliecina, ka citādi nevar būt: pēc pagrimuma seko uzplaukums. To novēlu visiem Latvijā, kur dzīvo mans mazdēliņš"*. ▲

EIROPAS NEDZIRDĪGO ORGANIZĀCIJĀ

Kārtējā Eiropas Nedzirdīgo organizācijas (EUD) Ģenerālā asambleja (GA) notika šī gada 30. – 31.maijā Čehijas galvaspilsētā Prāgā. LNS ir šīs organizācijas biedre, un to šajā apspriedē pārstāvēja LNS viceprezidents EDGARS VORSLOVS.

Piedāvājam viņa ieskatu par norisēm Prāgā.

EUD uzņēma savā sastāvā kā asociētus biedrus Maķedonijas, Turcijas un Izraēlas nedzirdīgo organizācijas. Pašlaik EUD ir 30 pilntiesīgi un 6 asociētie biedri. Dalībnieki noklausījās īsu pārskatu par 2008.gada aktivitātēm un finanšu pārskatu. 2008.gada ieņēmumi – 72 697 EUR, izdevumi 90 175 EUR. EUD nav saņēmusi finansējumu no Eiropas Komisijas, tas būs iespējams, sākot ar 2011.gadu. Liela vērība pievērsta darbam Eiropas Komisijā un Eiropas Parlamentā, lai nodrošinātu nedzirdīgajiem informācijas un komunikāciju pieejamību.

Apstiprināta 2009.gada darbības programma šādos darbības virzienos: zīmju valodas oficiāla atzīšana, nedzirdīgo diskriminācijas novēršana visās ES jomās; pieeja jaunajām tehnoloģijām un medijiem; sakaru nostiprināšana ar biedriem un citām organizācijām u.c.

Asamblejas dalībnieki iepazinās ar 2009.gada tāmi, kurā ieņēmumi plānoti 139 tūkst. EUR apjomā.

Tika izteikti priekšlikumi 2010.gada darbības programmai. Tiks apsvērta iespēja internetā nodrošināt tiešraidi no EUD pasākumiem, lai tiem var sekot jebkur Eiropā. Sadarbībā ar Pasaules nedzirdīgo federāciju liela vērība tiks pievērsta ANO Konvencijas „Par personu ar invaliditāti tiesībām" ieviešanai. Nobeigumā tika ievēlēta EUD vadība uz turpmākajiem četriem gadiem: prezidente – *Berglind Stefansdottir* (Islande), viceprezidents – *Mats Jonsson* (Zviedrija), valde – *Gergely Tapolczai* (Ungārija), *Humberto Insolera* (Itālija) un *Yannis Yallouros* (Grieķija).

ITĀLIJA APSŪDZ PNF

Itālijas Nedzirdīgo asociācija (ENS) iesūdzējusi tiesā Pasaules Nedzirdīgo federāciju (WFD), pieprasot atzīt par spēkā neesošām 2007. gadā Madridē notikušās 17.Ģenerālās asamblejas rezolūcijas un visus tās turpmākos lēmumus, kā arī atzīt par spēkā esošiem vecos Statūtus un sasaukt ārkārtas Ģenerālo asambleju. ENS protestē pret labojumiem Statūtos, kas izdarīti WFD Ģenerālajā asamblejā Madridē.

Pēc neoficiālām ziņām – domstarpību un attiecību saasināšanās iemesls ir Itālijas Nedzirdīgo asociācijas prasība par PNF galvenās mītnes (štāba) izvietošanu Itālijā, jo tieši šajā valstī PNF ir dibināta. Itālija pieprasa arī atcelt praksi par somu valodas oficiālo lietošanu PNF saziņā.

WFD izteikusi nožēlu par šo ENS nostāju un nepiekrīt prasībām atzīt par spēkā neesošiem XVII Ģenerālās asamblejas lēmumus, jo tie pieņemti demokrātiskas balsošanas ceļā.

Lieta ierosināta Romas pilsētas tiesā un noklausīšanās paredzēta septembrī. WFD valde uztver šo tiesvedību ļoti nopietni un cer, ka izdosies panākt vienošanos bez kavēšanās, lai samazinātu arī savus finansiālos zaudējumus, kas neizbēgami ietekmē tās darbību.

ŠOREIZ DIENVIDĀFRIKĀ

Pirmoreiz PNF kongress notiks „melnajā" kontinentā – Āfrikā, konkrēti Dienvidāfrikas republikas pilsētā Durbanā 2011. gada 14. – 24. jūlijā. Tā tēma šoreiz – nedzirdīgo globālā renesanse, (tas ir, atdzimšana – no red.). Komisijās un grupās paredzēts apspriest tradicionālus jautājumus; nedzirdīgo izglītība, zīmju valoda, jaunattīstības valstu situācija, cilvēktiesības, komunikācija un tehnoloģijas, veselība, ZV tulku darbs, ģimenes, etniskās u.c. grupas utt.

TIESĀ IESŪDZĒTA IZGLĪTĪBAS MINISTRIJA

Flāmu Nedzirdīgo organizācija oficiāli atbalstījusi četru nedzirdīgu bērnu vecāku prasību tiesā pret Izglītības ministriju un vairākām skolām par nepietiekošu zīmju valodas tulku pakalpojumu nodrošināšanu vispārizglītojošās skolās, kurās vēlējās mācīties šie bērni.

ZEMESTRĪCE ITĀLIJĀ

Zemestrīce Abruco (Abruzzo) provincē prasīja daudzu cilvēku dzīvības un nodarījusi lielus postījumus. Šajā stihiskajā nelaimē cieta arī daudzi nedzirdīgie. Itālijas Nedzirdīgo asociācija izveidojusi speciālu mājaslapu, lai nodrošinātu nedzirdīgos cilvēkus ar atbilstošu informāciju.

Tulku organizācija sniegusi bezmaksas tulku pakalpojumus bērēs, Romas nedzirdīgo skola piedāvāja savas telpas izmitināšanai zemestrīcē cietušajiem.

NEDZIRDĪGIE PARLAMENTĀRIEŠI

Interesanta ziņa! Nedzirdīgais

Ādams Kosa (Ungārija) ievēlēts Eiropas parlamentā.

Viņš ir pirmais nedzirdīgais Eiroparlamenta deputāts. Viņa partija ES parlamenta vēlēšanās ieguva 56,37% balsu, kas dod 14 vietas parlamentā. Adams Kosta bija divpadsmitais sarakstā. Sīkāka informācija ar bildēm EUD mājaslapā: *www.eud.com.*

Citi nedzirdīgie deputāti: Beļģijas Flāmu parlamentā atkārtoti ievēlēta toreizējā EUD prezidente Helga Stīvensa, savas valsts parlamentos ievēlēti arī Dimitra Arapoglu (Grieķija) un Helēne Džārmere (Austrija.

Vai mums varētu būt savs nedzirdīgais pārstāvis varas gaiteņos? Tuvojas LR Saeimas vēlēšanas... ▲

NO PISTOLES LĪDZ FILMAI

Irīna Kristoforova, foto: Monta Bluķe un Dani Porizkova

14. maijā pēc LNJO iniciatīvas kinoteātrī "Rīga" zīmju valodā tika demonstrēta filma „1827. gada eksponāts," kas ir Eiropā pirmā mākslas krimināldrāma pusotras stundas ilgumā, kuru uzņēmusi čehu "Awi film" kompānija .

Tās mērķis – radīt priekšstatu par nedzirdīgo kultūras un valodas kopienu. Šeit intervija ar filmas producentu Kamilu Panski.

Pastāstiet, lūdzu, par sevi – jūsu nodarbošanās, intereses?

Dzīvoju nedzirdīgo ģimenē Čehijā Kralovē. Studēju ģeogrāfiju universitātes I kursā. Pirms tam studēju Sporta akadēmijā, jo gribēju kļūt par skolotāju. Pēc 2 gadu studijām sapratu, ka neesmu savā vietā, jo, nodarbojoties ar sportu, vēl arī mācoties par to, tā likās par daudz. Tā arī akadēmiju nepabeidzu.

Pēc vidusskolas beigšanas kādu laiku strādāju nedzirdīgo skolā par ģeogrāfijas pasniedzēju mazāko klašu skolēniem.

Tagad esmu brīvprātīgais – šīs filmas producents. Arī turpmāk vēlos īstenot projektus saistībā ar filmēšanu. Brīvajā laikā mana aizraušanās ir kalnos kāpšana, braucu ar velosipēdu, arī slidoju u.c.

Kā radās doma veidot krimināldrāmu zīmju valodā, un kāpēc ir tādi nosaukumi: grupai Awi film un filmai – "1827. gada eksponāts"?

Pirms diviem gadiem Zviedrijā tika demonstrēta īsfilma zīmju valodā. Tajā laikā ar draugiem iecerējām izveidot kaut ko līdzīgu pie mums Čehijā.

Ķērāmies pie darba, kas līdz filmas pirmizrādei ilga vienu gadu.

Nosaukums "Awi film" radies no vārdu spēles, kur tas čehu zīmju valodā nozīmē „skatieties", "saredziet" jeb "Hei, paskatiet šo filmu". Tāpēc filmas pieteikumā arī redzama "acs" .

Par filmas nosaukumu "1827. gada eksponāts" ir diezgan garš stāsts...

Nu labi, stāstiet visu pēc kārtas!

Nosaukums radās, var teikt, ieraugot kāda vecāka nedzirdīgā cilvēka mājās pie sienas izvietotas dažādas pistoles, šautenes, medību trofejas.

Mums iepatikās viena pistole (neīsta) ar uzrakstu – „1827". Ar šo ciparu sērfojot internetā, saistībā ar nedzirdību atradām nelielu rakstu no Amerikas. Tajā bija rakstīts: kādā salā okeānā dzīvojušas tikai 2 nedzirdīgo ģimenes. Pret nedzirdīgajiem salas dzirdīgie iedzīvotāji izturējušies nicinoši. Un tā pamazām domās dzima scenārijs, kurā ietvērām ar kāda nedzirdīgā cilvēka pārdzīvojumiem saistītus notikumus. Viņš atriebjas par pazemošanu, nošaujot ar vienu lodi divus karavīrus.

Cik daudz cilvēku piedalījās filmas radīšanā, cik tas izmaksāja?

Pārsvarā filmā darbojās nedzirdīgie cilvēki (55), dzirdīgi bija 5.

Kopā filma izmaksāja apmēram 1000 eiro. Tos iztērējām policijas formas tērpu, pistoles iegādei, viesnīcu rezervācijai, automašīnai (no „kapsētas"), mūzikas operatoram, kas regulēja skaņu, subtitru tulkošanai utt.

Kā tapa scenārijs, un kas tulkoja subtitrus latviešu valodā?

Latviešu tekstus tulkoja Marika Antonova. Filmas scenāriju rakstījām trijatā: vispirms katrs atsevišķi, pēc tam likām kopā, saskaņojām, darba bija daudz...

Turklāt no 60 cilvēkiem, kas piedalījās filmas tapšanā tikai pieci bija speciālisti – tie, kas mācās aktieru skolā. Pārējie bija bez speciālām zināšanām un pieredzes filmu veidošanā.

Vai šo filmu rādījāt arī citās zemēs?

Pirmizrāde, protams, notika Čehijā prezentācijas ceremonijā, kurā bija ieradušies daudzi nedzirdīgie no dažādām vietām, kopā ap 500.

Notika gluži kā Holivudā – uz sarkanā paklāja nevis parastā veidā. Skatītāji mūsu darbam skaļi aplaudēja, bija pat ovācijas. Dalījām autogrāfus, sarokojāmies...

Šo filmu rādījām jau daudzās Čehijas pilsētās, Spānijā, Igaunijā, Lietuvā, Zviedrijā, Slovākijā.

Vai ieguldītais darbs devis gandarījumu?

Es kā filmstudijas vadītājs pateicos visiem, kas piedalījās, palīdzēja, finansiāli atbalstīja. Sadarbojāmies arī ar itāļiem, ukraiņiem, slovākiem

Tālāk 5. lpp. ☞

Kinozāle bija skatītāju pārpildīta

un zviedriem. Filmējām kadrus ar kaujām, protams, tas nebija vienkārši un lēti. Darbus sadalījām, daudz laika tam veltījām. Jūtos gandarīts par paveikto, par to, ka filmu noskatījušies daudzi skatītāji.

Kāpēc nobeigumā sliktais uzvarēja?

Jā, tas ir tāpēc, lai skatītājiem ir interese. It kā nepabeigta filma, vēlamies veidot sēriju, ja mums piešķirs naudu no projektiem.

Protams, turpmāk arī kvalitāti uzlabosim, lai skatītājiem būtu vēl interesantāk un patīkamāk baudīt mūsu radošos darbus. Bija dažādas atsauces, ka daudzas valstis vēlas, lai mēs veidojam arī romantiskās filmas, nevis tikai kriminālās, ar šaušanu un kautiņiem.

Kādi ir jūsu iespaidi Latvijā?

Paldies **Karīnai Beisonei – Kuzminai** par sadarbību. Viņa gādāja, lai mēs šeit būtu. Prieks par labām Latvijas skatītāju atsauksmēm un priekšlikumiem. Esam gatavi šādu seansu organizēt vēlreiz rudenī, ja jums būs interese. Aiciniet, atsauksimies! Ar **Kārli Novicki** iepazināmies jūsu vecpilsētu – jauki! ▲

Vai varēs iegādāties šī darba ierakstus?

DVD diski būs pieejami tikai nākamajā gadā – ar subtitriem dažādu valstu valodās. Tos varēs pasūtīt e – pastā: ***awi-film@gmail.com***, un jums nosūtīsim tos uz norādīto adresi pa pastu. Nauda jāpārskaita uz norādīto kontu – skat. mājaslapā: **www.awifilm.com.** Turpat varat arī skatīt par filmu izteiktos vērtējumus – pārsvarā pozitīvus.

PRĀTA SPĒLE nr. 5

Sveicināti! Ceturtā kārtā saņemtas 10 atbildes ar šādiem rezultātiem: maksimāli iespējamos **19p**. savākuši: **J. Ozoliņš (19p)**; **V. Pūce (18p.); L. Pauniņa, A. Nikiforovs, J. Bočkāne, G. Skvarnavics (16p.); A.Krasnovska (14p.); P. Kārkliņš, I. Palīce, I. Švagre (13p.).** Paldies!

Pareizās atbildes: kema, krusa, kabuki, recepte, dividendes, harpūna, Še, divatā, deflācija, kvota, 200 000 musulmaņu dzīvo Grieķijas pilsētā.Šeit jauni uzdevumi! Noteikumi iepriekšējie. Lūgums atbildes sūtīt man (edavec@inbox.lv vai kopsoli@lns.lv).

Varat ziņot arī SMS: 29180534 vai 29989521).

Ikviens var pievienoties spēlei jebkurā kārtā.

1.Pirmā uzstāšanās (1 p.)
D 1 2 3 4 5

2.Bagātību zeme (1 p.)
1 6 D 7 8 5 D 7

3.Putraimu novārījums (1 p.)
9 10 11 1

4.Kažokzvērs (1 p.)
12 7 9 3 12 13

5.Sniega cilvēks (1 p.)
4 1 9 3 4 13

6.Dēla sieva (2 p.)
14 1 D 1 12 6 5

7.Kuņģa slimība (2 p.)
15 5 13 9 8 16 8 13

8.Pirksta kauls (2 p.)
17 5 6 5 18 15 5

9.Pilsēta Krievijā (3 p.)
19 1 20 7 8 3

10.Donavas pieteka (3 p.)
21 3 10

Cik kg zelta rūdas vajadzīgs pārstrādāt, lai iegūtu 5 gramus zelta?
a. 100 kg
b. 250 kg
c. 500 kg
d. 1000 kg

JAUKU LĪGOŠANU!

Strādāts gana daudz, un būs to darbu vēl vairāk, tāpēc Jāņu brīvdienās atpūtināsim miesu un dvēseli un darīsim tā, kā darīja mūsu senči šai laikā. Pavisam vienkārši!

- *Jānoperas pirtī ar zāļu slotu, lai domas attīrās.*
- *Jāņos jārod vieta dzīvam ugunskuram vai mucai (lāpai, pūdelei) kārts galā. Jo uguns varenāka, jo laime lielāka.*
- *Jāsarauj jāņuzāles. Jānovij vainags sev un mīļajiem.*
- *Māja jāpušķo ar meijām, zariem, ziediem. Pīlādži, nātres, dadži atvaira ļaunumu.*
- *Jāsien siers, jācep pīrāgi, jādara alus (medalus).*
- *Jāņu naktī nedrīkst gulēt.*
- *Jāsagaida saullēkts un jāmazgājas rasā vai strautā.*

Vienmēr jūsu "KS"

“XXI GADSIMTS. NEDZIRDĪBA. IZAICINĀJUMI UN RISINĀJUMI“

EKSPERTU KOLOKVIJS

Ilze Kopmane, foto Zigmārs Ungurs

29. maijā Jūrmalā notika projektā paredzētais ekspertu kolokvijs ar mērķi – apzināt nacionālās zinātnes atzinumus par tādām nedzirdīgo darbības sfērā maz iepazītām tēmām kā nanotehnoloģijas, ģenētika, minoritāte u.c. saistībā ar nedzirdību.

Par lektoriem tika pieaicināti atzīti zinātnieki un attiecīgās jomas speciālisti.

Rīgas Tehniskās universitātes profesors Jurijs Dehtjars skaidroja nanotehnoloģijas būtību. *Nano* ir ārkārtīgi maza šūnu daļiņa – miljons reižu mazāka par atomu. Zinātnieki pratuši to atklāt, izdalīt, izmantot to dažādās medicīnas, biotehnoloģijas, elektronikas u.c. nozarēs. Var teikt, tā ir revolūcija zinātnē, kas rada jaunas iespējas arī cīņā pret nedzirdību.

Tēma interesanta, bet ārkārtīgi sarežģīta, tāpēc kolokvija dalībniekiem bija daudz jautājumu un vēlme vēlreiz atgriezties pie tās.

To pašu var teikt par Medicīniskās ģenētikas klīnikas doktores Ievas Grīnfeldes priekšlasījumu „Ģenētika un nedzirdība”. Izraisījās interesanta domu apmaiņa par to, kas notiks nākotnē, – vai nedzirdība varētu izzust, to novēršot jau šūnu, gēnu līmenī utt.

Vistuvākā tēma ar izteiktu klausītāju atsaucību bija Ineses Immures skaidrotā par nedzirdīgajiem kā valodas, kultūras un sociālo minoritāti.

Kolokvija noslēgumā Sociālās integrācijas valsts aģentūras direktores vietniece Ilze Erdmane informēja klātesošos par šīs iestādes darbu invalīdu profesionālajā un sociālajā rehabilitācijā un izglītošanā.

Kolokvija dalībnieki pateicās organizatoriem par vērtīgo, labi organizēto pasākumu. Iegūtās zināšanas lieti noderēs nākamās aktivitātes veikšanai – Rīcības plāna izstrādei konferenču grupu ietvaros.

Attēlos: Lekciju laikā un starpbrīžos kolokvija dalībnieki dzīvi diskutēja par nedzirdīgo iespējām un perspektīvām mūsdienu zinātnes sasniegumu situācijā.

TE DAŽU DALĪBNIEKU VĒRTĒJUMS!

Varis Strazdiņš: Bija interesanti uzzināt par man līdz šim svešo tēmu. Vismaz priekšstats radās par to, ko nozīmē šie mums jaunie jēdzieni. Jāatzīmē arī lektores I. Immures viegli uztveramā, emocionālā formā sniegtais vēstījums par nedzirdīgo piederību trim minoritātēm.

Ainārs Osmanis: Pirmajās divās lekcijās ne tikai man daudz kas palika vēl neskaidrs. Par to pašam jālasa, jādomā. Bieži tika minēti svešvārdi, termini, kurus ikdienā nelietojam.

Visvairāk pārdomu izraisīja I. Immures savāktais faktu materiāls, skaidri un konkrēti piemēri no nedzirdīgo cilvēku dzīves ne tikai Latvijā, bet visā pasaulē.

Mani pārsteidza tas, ka citās valstīs radīti tik lieliski komunikācijas līdzekļi un informācijas nodrošināšanas paņēmieni. Jācer, ka tie ar laiku parādīsies arī Latvijā. Tad, kad varēsim tos atļauties, jo viss taču maksā...

Elvīra Čaika: Divas lekcijas bija ļoti zinātniskas, tā jau profesori pieraduši runāt savu kolēģu vidū. Tomēr esmu ļoti apmierināta, jauna pieredze iegūta. Mans secinājums – ir tik daudz jaunumu zinātnē, medicīnā, praktiskā ikdienā arī. Daudz kas mums noderētu, piemēram, „kabatas tulks”, ierīcīte, kas jebkurā vietā (uz ielas, iestādē, darbavietā – nodrošina sasaisti ar tulku un iespēju izmantot tā pakalpojumus saziņai ar dzirdīgajiem.

Irīna Kristoforova: Tāda ierīce – mazs datoriņš principā mums būtu jau tagad pieejams, un tas nodrošinātu sakarus ar tulku caur mesendžeru. Vienīgi šie mazie datoriņi ir ļoti dārgi. Turklāt tad vienam tulkam būtu speciāli jādežurē, lai pieslēgtos pieprasītai sarunai.

No stāstītā man vislabāk patika iespēja izmantot tulka – robota pakalpojumus internetā, kurš sniedz ziņas zīmju valodā dažādos tiesību jautājumos un informē par aktuāliem notikumiem.

Paldies organizatoriem par man doto iespēju piedalīties šajā izzinošajā pasākumā. ▲

GAR VIDUSJŪRAS KRASTU

Meita uzaicināja mani ceļojumā pa Spāniju. 6. aprīlī aizlidoju uz Briseli, kur pat-laban strādā mana meita. No turienes četratā – meita, viņas vīrs, mazmeita un es – izlidojām uz Spānijas galvaspilsētu Madridi, kur sākās mūsu 10 dienu ceļojums. Tur neuzkavējāmies, bet īrētā automašīnā devāmies uz Spānijas dienvidiem. Mūsu ceļojuma maršrutā bija dažas lielākās pilsētas: Toledo, Malaga, Granāda, Almērija, Alikante un citas mazākas apdzīvotās vietas.

Foto: No personīgā arhīva

Pirmais iespaids – ļoti spilgta saule, kas žilbināja tā, ka bez saulesbrillēm grūti iztikt.

TOLEDO – pusdienās ēdām spāņu nacionālo ēdienu *paella* no rīsiem ar dārzeņiem un zivi vai gaļu pēc izvēles. Garšīga! Pēc Toledo cietokšņa un apkārtnes apskates braucām uz apmešanās vietu mazpilsētiņā Iznājāra tuvu pie ezera, starp kalniem, mājā ar baseinu. Visur olīvu koki, gan ielejā, gan augstu kalnos.

Raža bija jau novākta martā, bet pagaršojām no koka norautu olīvu – tā bija neēdama, ļoti rūgta. Mums pastāstīja, ka olīvas īpaši jāapstrādā, bet, kā to dara, ir noslēpums.

CEĻĀ

Vēlāk kafejnīcās mēs vairākkārt nobaudījām gatavas olīvas, apbrīnojami gardas – ar sieru, ar reņģēm, visādas īpašā sālījumā. Tādas Latvijā nav. Pa ceļam vērojām arī Donkihota vējdzirnavas. Tur elektrības ražošanai izmanto gan saules, gan vēja enerģiju.

Kā visā Eiropā, arī šai zemē 12. maijā svinēja Lieldienas. Ļaudis visās pilsētās pulcējās pie baznīcām, ielu gājienos nesa Jēzus Kristus statujas. Vispār spāņi ir ļoti reliģiozi, sabiedrībā pārāk skaļi, daudz smēķē. Pie kādas kafejnīcas durvīm paziņojums *„Ieeja smēķētājiem. Laipni lūgti arī tie, kas nesmēķē."* Nolēmām tajā ielūkoties. Grīdas piemētātas ar smēķu galiem: jo netīrāka grīda, jo labāks skaitās šāds restorāns vai kafejnīca (!). Daudzviet vecāki apmeklē kafejnīcas ar bērniem, kur paši smēķē, bet bērni turpat, dūmu mutulī ietīti, mācās, izpilda mājasdarbus. Starp citu, veikali pa dienas vidu no vieniem līdz sešiem slēgti, ļaudis uzturas mājās un dodas laukā tikai vakarā.

MALAGA – ir ostas pilsēta, slavenā gleznotāja Pikaso dzimtā vieta. Tur ļoti daudz palmu un apelsīnkoku aug brīvā dabā parkos un dārzos. Pludmalē smilšu vietā sīki, melni, akmentiņi.

Salasījām biezus, cietus gliemežvākus, bradājām pa vēl visai auksto ūdeni. Daži jau peldējās. Malagā arī apskatījām cietoksni *Alkazaba*. Šeit pārsteidza cilvēku izdarības, piemēram, parkā, sēžot uz soliņa, grauž saulespuķu sēkliņas un zemē atstāj kaudzi izspļauto čaumalu.

GRANĀDĀ – ielas ļoti šauras un stāvas, grūti izbraukt, noparkoties, daudzviet tāpēc māju sienas saskrāpētas, arī mašīnas, protams. Ielas visas flīzētas ar raibām un baltām flīzēm. Ļoti skaisti izskatās.

Anteguērā iegriezāmies ēzeļu parkā . Tur mājo ēzeļi, kuri vairs nespēj būt noderīgi cilvēkiem, jo ilgu laiku nokalpojuši, jau veci vai arī slimi un traumu dēļ vairs nevar strādāt. Viņus uztur galvenokārt no ziedojumu naudas.

ALMĒRIJĀ, citā piejūras pilsētā, garšīgi papusdienojām ķīniešu restorānā. Tur pasniedza veģetāriešu ēdienu un saldējumu lielā izgrebtā citronā.

ALIKANTĒ viesojāmies pie draugiem. Tur dzīvojām pilsētas nomalē, mājā ar dārzu. Tur pa īstam izbaudījām tikko no koka noplūktu apelsīnu un citronu augļu garšu.

Alikante arī ir liela ostas pilsēta. Pēdējās ceļojuma dienās laiks bija jauks, un varējām izjust īstu saules siltumu šajā dienvidu zemē. Uzkāpām cietoksnī, lai vēlreiz paraudzītos uz pilsētu, jūru un kalniem no lielāka augstuma.

Pēc šī 10 dienu ceļojuma atmiņā paliks siltās dienas un aukstās naktis, šaurie ceļi, izvijušies kā garas čūskas starp augstiem kalniem un ielejām, ātrie braucēji kalnu līčločos, dziļās kraujas ceļu malās, olīvu, citronu un apelsīnu koku birzis.

Daudz ko redzējām un daudz ko arī nepaspējām, piemēram, nebijām Gibraltārā, kur no Spānijas puses pāri jūrai varot redzēt Maroku.

Bija jāatgriežas mājās, jo mūsu brīvdienas beidzās.

Ceru, ka mans stāstījums noderēs vēl kādiem ceļotājiem pa Spāniju. Tā ir skaista zeme, ar kuru vērts iepazīties. ▲

Olga Lence

LĪVIJAI SVĪĶEREI – BAUEREI – 100

Benita Plinta, Inguna Poga

Šķirot vēstures lappuses, varam lepoties, ka mūsu skolā strādājusi Līvija Svīķere – Bauere (10.04.1909 – 28.04.1961).

Viņa bija rokdarbu skolotāja, kā arī ievērojama kultūras darbiniece. L. Svīķere – Bauere mācījusies Rīgas Valsts mākslas Amatniecības skolā, kura apmācīja spējīgus amatniekus. Tur viņa apguva sieviešu rokdarbus un pedagoģisko programmu pamatskolām un vidusskolām, kā arī etnogrāfiskos izšuvumus, zīmēšanu, estētiku, mākslas un stila vēsturi, vispārējās kompozīcijas mācību, etnogrāfiju, krāsu mācību un priekšmetu metodikas. Savas zināšanas, smalko amata prasmi L. Svīķere – Bauere atdevusi skolēniem, strādājot Rīgas Kurlmēmo skolā nu jau kā skolotāja.

Jau divus gadus februārī Rīgas Nedzirdīgo bērnu skola rīko Līvijas Svīķeres – Baueres darbu izstādes, kurās var aplūkot un paturēt rokās smalkus, prasmīgus darbus, kas liecina par amata meistares darba tikumu un tautisko lepnumu. Tur bija gan baltie darbi – izšuvumi, gan tautisko villaiņu fragmenti, ņiebura raksti, aptverot kultūras tradīcijas dažādos Latvijas novados. Rucavas villaine, Lēdmanes sievu cepure, Krustpils villaine, Talsu un Piebalgas krekls u.c. Varējām iepazīties ar preses izdevumiem „Zeltene", „Atpūta", kuros publicēts mūsu radošās skolotājas veikums.

Izzinot Līvija Svīķeres – Baueres radošo mūža veikumu, pateicamies viņas meitai – arī mūsu skolas bijušajai skolotājai – Līgai Bauerei par rūpīgi glabāto materiālu krājumu un gaišajām atmiņām par savu mammu.

Līvijas amata prasme un gaumes izjūta lieti noderēja arī gluži praktiskos darbos. Grūtajos pēc kara gados viņa apšuva savu un māsas ģimeni no galvas – līdz kājām. No nolietotu drēbju labākajiem gabaliņiem viņa darināja lieliskas vējjakas, bikses un svārkus bērniem, arī cepurītes, pat mēteļus.

No trūcīga produktu klāsta viņa gatavoja garšīgas maltītes, arī zivju ēdienus, kurus, starp citu, pati nekad neēda. Visi priecājāmies, ka Ziemassvētkos viņa prata atrast un pārnest mājās visskaistāko biezskuju eglīti. Skaistuma izjūtu un rokdarbu pamatus Līvija prata iemācīt arī savai meitai atpūtas brīžos pēc smagā mākslas audējas darba kombinātā „Māksla", ko viņa veica līdz pat mūža beigām.

No redakcijas: Un vēl – šeit fragments no I. Kalniņa grāmatas „Nedzirdīgo kultūra": *„Viņa bija arī Nedzirdīgo biedrības ievērojama sabiedriskā darbiniece, enerģiska kultūras kopēja, pašdarbības mākslas entuziaste – pati piedalījās, vienlaikus mācot citiem dejot un spēlēt teātri".* ▲

PATEICĪBA Sirsnīgs paldies LNS prezidentam **A. Pavlinam**, viceprezidentei **M. Piterniecei,** visām reģionālajām **biedrībām**, **Komunikāciju centram**, laikrakstam **„Kopsolī"**, **Alūksnes, Balvu, Jaunpiebalgas, Gulbenes grupu vadītājiem** par siltajiem un mīļajiem apsveikuma vēlējumiem un to, ka bijāt kopā ar mums mūsu biedrības 60 gadu pastāvēšanas jubilejā.

Smiltenes biedrības priekšsēdētāja Lida Šilinska un biedri

MĪĻI SVEICAM!

Sirsnīgākie novēlējumi jums, vasaras plaukumā dzimušajiem.

Lai saules apstaroti turpmākie dzīves gadi, lai izturība un enerģija pārvarēt dzīves grūtības.

Lai nesteidzas laiks laimes brīžos un ātri aizzib dienas, kas nav laipnas pret jums!

75

1. VII Donāts **OSTROVSKIS,** Rīgas biedrība
8. VII Marija **CĪRULE,** Smiltenes biedrība
21. VII Valentīna **LOČMELE,** Rēzeknes biedrība

65

2. VII Alma **ENDZELE,** Rīgas biedrība
20. VII Maija **VISKONTIENE,** Liepājas biedrība
24. VII Stasis **TAUČUS,** Rīgas biedrība

60

8. VII Vija **PULKA,** Rīgas biedrība

50

1. VII Tatjana **SOLOVJOVA,** Rīgas biedrība
4. VII Tatjana **FIŠMEISTERE,** Liepājas biedrība
7. VII Svetlana **STRAZDIŅA,** Rīgas biedrība
11. VII Sarmīte **ŠČIGLINSKA,** Valmieras biedrība

ĪPAŠAIS SVEICIENS

Precizēts

Šī diena lai tev skaistāka par citām,
Šī diena tikai viena gadā aust,
Lai spēka pietiek katram dienas rītam,
Lai katrs rīts kā skaisti ziedi plaukst.

Sveicam 70 gadu jubilejā Tukuma grupas priekšsēdētāju

Irēnu Skerškāni

P.S. Redakcija atvainojas cienījamai jubilārei par neprecizitāti apsveikumā „KS" 4. nr., 2009.

Precizējums

Atmiņās un sapņos par nākotni „KS" 5. nr. ar mūsu korespondenti dalījās **Mārcis Skabs** un **Artūrs Beitiks**. Atvainojamies jums, puiši, ka netīši samainīti jūsu foto.

Redakcija: Elvīras 19, Rīga, LV – 1083, tel. 67471559. Indekss 1012. Iespiests SIA "Elpa –2", Rīgā, Doma laukumā 1.